

K OTÁZKÁM RAKETOVÉHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ RAKETOVÉHO VOJSKA V OPERACI A BOJI

Jedním ze základních předpokladů úspěšného vedení operace a vševojskového boje je všestranné zabezpečení, jehož součástí je **speciální technické zabezpečení** (STZ). Svoji důležitostí a rozsahem plněných úkolů patří mezi rozhodující a jeho význam dále poroste. Tento proces přináší s sebou kvalitativně nové požadavky, které vyžadují teoretické rozpracování a přijímání tomu odpovídajících opatření ve vojenské praxi. K jejich úspěšnému zvládnutí je třeba neustále zdokonalovat organizaci a řízení všech složek STZ a zefektivňovat jejich funkce.

Této problematice byla i v odborném vojenském tisku věnována potřebná pozornost. Domnívám se však, že jednotliví autoři ve svých úvahách o speciálním technickém zabezpečení nevyšli za rámec obecné formulace problému. Dosud jen málo byla řešena oblast raketového technického zabezpečení (RTZ).

Z těchto důvodů je mým cílem jako autora tohoto článku vyslovit některé názory k otázkám **raketového technického zabezpečení raketového vojska** (RTZ RV) v operaci, a tím přispět ke komplexnějšímu pochopení STZ a pomoci štábům RVD na operačních stupních velení dovedněji plánovat, organizovat a řídit RTZ RV svého stupně.

Raketové technické zabezpečení raketového vojska jako podsystém RTZ vojsk v operaci

Chceme-li vymezit RTZ RV jako nedílnou součást RTZ vojsk v operaci a nalézt delimitaci povinností a odpovědností mezi odbornými službami a druhy vojsk za organizaci a řízení tohoto druhu zabezpečení na daném stupni (úrovni), je nezbytné uplatnit systémový přístup.

Obecné definování cílů RTZ a jeho základních opatření bez konkretizace a aplikace na uvažovaný druh zabezpečovaného vojska neumožňuje RTZ (a obdobně i STZ) chápat jinak než jako **systém vševojskový**, v němž přijatá míra obecnosti svým způsobem zastírá vzájemné vazby uvnitř tohoto systému i funkcí jeho řídicích prvků.

Systémový přístup umožňuje chápat RTZ vojsk pro jakoukoli úroveň velení jako systém, který v sobě zahrnuje několik relativně nezávislých podsystémů. Pro zvolenou úroveň vševojskové armády lze např. definovat následující podsystémy RTZ:

- vševojskových a vojskových svazků, útvarů a jednotek,
- raketového vojska,
- vojska protivzdušné obrany.

To plně vyjadřuje ve shodě s ustanovením Bojového řádu ČSLA delimitaci odpovědnosti jednotlivých velitelů (náčelníků) druhů vojsk a služeb za organizaci zabezpečení vojsk jednotlivými druhy raket, protitankových řízených střel (PTRS) a protiletadlových řízených střel (PLRS), a to:

- náčelníka služby raketového a dělostřeleckého vyzbrojování za zabezpečení PTRS všeho druhu, protiletadlovými raketovými komplety (PLRK) přenosného typu, protiletadlovými raketami pro část PLRK blízkého dosahu,
- velitele RVD za zabezpečení RV operačně taktickými raketami (OTR), taktickými raketami (TR) a bojovými hlavicemi s konvenční náplní,
- velitele vojska PVO za zabezpečení vojska PVO protiletadlovými raketami pro část PLRK blízkého dosahu, protiletadlovými raketami pro PLRK malého a středního dosahu.

Systémový přístup umožňuje definovat RTZ RV jako **druh zabezpečení, který spočívá v organizaci a realizaci opatření, jejichž cílem je zabezpečit stálou bojovou pohotovost svazků, útvarů a jednotek RV k použití OTR a TR všeho druhu a bojových hlavic s konvenční náplní k nim příslušejících, dále jejich technickou připravenost, udržení ve stanoveném stupni pohotovosti a ve stavu, který zabezpečí jejich spolehlivou a efektivní činnost.**

Obsah RTZ RV je charakterizován především plněním těchto základních opatření:

- odběrem a skladováním zásob nezkompletovaných i zkompletovaných OTR a TR všeho druhu (dále jen raket) a k nim příslušejících bojových hlavic s konvenční náplní (dále jen bojových hlavic),
- převáděním nezkompletovaných raket do vyšších stupňů pohotovosti,
- vykonáním předepsaných prací na zkompletovaných i nezkompletovaných raketách a na bojových hlavicích,
- přísunem zkompletovaných i nezkompletovaných raket a bojových hlavic k raketovým útvarům a jednotkám,
- přípravou raket a bojových hlavic k bojovému použití,
- zajištěním bezpečnosti práce s nezkompletovanými a zkompletovanými raketami a s bojovými hlavicemi, při jejich ukládání, přepravě a přípravě k použití,
- odsunem nebo ničením zkompletovaných i nezkompletovaných raket a jejich bojových hlavic, jestliže hrozí bezprostřední nebezpečí, že se jich zmocní nepřítel v boji a při odstraňování následků jejich havárií.

Hlavním úkolem RTZ RV je důsledné vykonání komplexu opatření, jejichž časové a prostorové sladění umožňuje úplné, včasné a technicky bezchybné uskutečnění všech nutných prací (činností) s raketami a bojovými hlavicemi, které patří do kompletů RV, a tak zabezpečují jejich správnou technickou připravenost, funkční spolehlivost a jejich udržování ve stanoveném stupni pohotovosti, jakož i stálou připravenost palebných jednotek RV k jejich bojovému použití.

Za hlavní činnost při práci s raketami a bojovými hlavicemi uskutečňované v RV jsou považovány především tyto:

- převzetí dodávaných a ve zvláštních případech i odebíraných raket a bojových hlavic,
- překládání raket a bojových hlavic na dopravní prostředky a odpalovací zařízení,
- převádění raket do vyšších stupňů pohotovosti,
- krátkodobé skladování raket a bojových hlavic a provádění předepsaných údržbových prací na nich,
- příprava raket a bojových hlavic k bojovému použití,
- doprava raket a bojových hlavic k raketovým útvarům a jednotkám,
- kontrola dodržování bezpečnostních opatření při práci s raketami a bojovými hlavicemi atd.

RTZ RV v obranné (útočné) operaci řídí velitel RVD daného stupně velení prostřednictvím svého štábu na základě rozhodnutí vševojskového velitele. Konkrétní opatření RTZ RV — přesněji řečeno **v raketovém vojsku** — za jejichž organizaci velitel RVD odpovídá a které řídí, uskutečňují technické a palebné jednotky raketových útvarů a svazku a raketový technický útvar. Z tohoto pohledu se na každé uvažované úrovni (vševojsková divize, armáda, front) jeví jako nezávislý, samostatný a autonomní podsystém RTZ vojsk. Toto tvrzení však lze plně aplikovat jen ve vztahu k vnitřním funkcím tohoto podsystému.

V zavedeném systému zásobování se na plnění některých opatření RTZ, a to vně RV, podílí i raketový technický (dopravní) útvar frontu částí svých jednotek. Jeho činnost plánuje a organizuje ZVV frontu pomocí štábu v souladu s rozhodnutím velitele frontu a nařízením nadřízeného ZVV a přímo řídí náčelník služby raketového a dělostřeleckého vyzbrojování (SRVD) frontu.

Úkoly jednotek raketového technického (dopravního) útvaru frontu charakterizuje především plnění těch opatření, která jsou ve spojitosti s převzetím a překládáním nezkompletovaných raket a bojových hlavic s konvenční náplní. Dále jejich doprava k raketovým technickým útvarům frontu a armád. Pro činnost palebných a technických jednotek útvarů raketového vojska je pak charakteristické převádění raket do vyšších stupňů pohotovosti, uskutečnění předepsaných údržbových prací a příprava raket a bojových hlavic k bojovému použití.

Z toho lze vyvodit pouze dílčí závěr, že RTZ RV jako podsystém RTZ vojsk může **naplňovat svoji vnitřní funkci jen s okamžikem dodání nezkompletovaných raket a bojových hlavic k raketovým technickým útvarům RV armád (frontu)**. Z tohoto hlediska je nutné i jeho samostatnost a autonomnost chápat v podmíněné závislosti na funkci systému zásobování RV.

Je zřejmé, že nelze vyloučit narušení normální funkce zásobovacího systému raket a bojových hlavic postupujících k frontu a armádám. Dynamika vedení soudobých operací, náhlé a pronikavé změny situace či ztráty dopravních kapacit mohou vynutit organizování přímého zásobování raketových technických útvarů RV a v některých případech i raketových útvarů raketami a bojovými hlavicemi. Přitom však zpravidla půjde o dodání nezkompleťovaných raket s využitím prostředků vzdušné přepravy (vrtulníků). Za tímto účelem předpisy pro bojové použití útvarů a raketových technických útvarů RV stanovují příslušným velitelům povinnost organizovat v prostorech bojového rozmístění průzkum přistávací plochy pro vrtulníky a jejich přípravu.

Principy organizace RTZ RV, jeho plánování a řízení v operaci

K základním principům organizace RTZ RV v operaci (boji) patří:

- včasné zabezpečení útvarů a jednotek RV zkompleťovanými raketami v souladu s plánem operace a s úkoly, které v ní při palebném ničení nepřítele (PNN) bude RV plnit,

- soustředění hlavního úsilí na RTZ RV vojsk (uskupení vojsk), která plní hlavní úkoly,

- dokonalé časové a prostorové sladění činnosti jednotek a útvarů při převzetí bojových hlavic a nezkompleťovaných raket, při převádění raket do vyšších stupňů pohotovosti a jejich přípravě k bojovému použití,

- zásobování raketami a bojovými hlavicemi dopravními jednotkami raketových technických útvarů **s dodáním raket a bojových hlavic do stanoveného místa jejich předání**; z tohoto principu vychází vymezení odpovědnosti velitele raketového technického útvaru za dodání raket a bojových hlavic k raketovému útvaru a odpovědnost velitele zabezpečovaného útvaru za organizaci setkání s příslušnou skupinou a její doprovod z místa setkání do místa předání raket,

- včasné uskutečnění předepsaných prací na raketách a bojových hlavicích při jejich udržování v požadovaném stupni pohotovosti,

- vysoká přesnost a včasnost přípravy raket k bojovému použití.

Výběr varianty organizace RTZ RV uskutečňuje velitel RVD se svým štábem souběžně s tvorbou návrhu na bojové použití RVD v operaci. Přijetí optimální varianty je vždy výsledkem komplexního zhodnocení vlivu všech faktorů, které na plnění úkolů RTZ RV působí.

Přitom musí být brány v úvahu zejména tyto vlivy:

- způsob bojového použití RV v operaci a jeho úkoly v PNN,

- výše spotřeby raket na operaci či na jednotlivé operační úkoly a způsob doplňování jejich zásob,

- časové lhůty pohotovosti RV k raketovým úderům a tomu odpovídající požadavky na včasnost přípravy raket a jejich dodání vykonavatelům,

- vzdálenosti pro zásobování RV raketami a bojovými hlavicemi v závislosti na druhu a způsobu vedení operace a na zaujaté operační sestavě vojsk,

- ztráty na osobách, technice a nutná omezení, která z toho vyplývají,

- odborná připravenost palebných a technických jednotek raketových a raketových technických útvarů k plnění úkolů atd.

Opatření RTZ RV a přijatý způsob jeho organizace uvádí velitel RVD v plánu bojového použití RVD v operaci a na mapě řízení raketových úderů a palby dělostřelectva.

Autonomnost funkce systému RTZ RV, jako podsystému RTZ vojsk, ucelenost jeho organizačních struktur a jeho řízení velitelem RVD umožňuje RV plnit všechna opatření tohoto významného druhu zabezpečení a jeho úkoly při PNN v operaci vedené bez jaderných zbraní. A nejen to. Vytváří tím i základní předpoklady a nezbytné podmínky pro jeho integraci s dalším významným druhem zabezpečení RV, kterým je jaderné technické zabezpečení raketového vojska (JTV RV) v případě přechodu k vedení operace za použití jaderných zbraní. RTZ RV, v němž **nejso** uskutečněna opatření s bojovými hlavicemi s konvenční náplní, zůstává základem **integrovaného systému jaderného technického a raketového technického zabezpečení raketového vojska** v operaci. **Plánování úkolů RTZ RV armády v operaci** je významnou a neoddelitelnou součástí bojového použití RVD v operaci, uskutečňují ho štáby RVD za řízení velitelů RVD souběžně s přípravou bojového použití RVD ve všech obdobích bojové činnosti, a to v souladu s platnou metodikou práce vševojskového štábu daného stupně.

Výchozími podklady pro plánování RTZ RV armády v operaci jsou:

- Operační směrnice velitele frontu pro operaci,
- Bojové nařízení velitele RVD frontu,
- Rozhodnutí velitele armády a jeho pokyny pro RTZ.

Zásadní opatření RTZ RV jsou bojovým nařízením nadřízeného velitele RVD armády stanovena rozkazem. Část z nich vychází ze zámyslu operace a rozhodnutí nadřízeného vševojskového velitele a řeší především:

- počty a druh raket a bojových hlavic přidělených armádě na operaci, na operační úkoly nebo i na objekty ničení (cíle),
- časovou posloupnost dodání raket a bojových hlavic k útvarům RV armády,
- stupně pohotovosti raket k bojovému použití, časové lhůty dosažení této pohotovosti a v jakých prostorech bojového rozmístění.

Část těchto opatření RTZ RV direktivně stanovených veliteli RVD armády, především v otázkách konkrétního zabezpečení RV armády raketami a bojovými hlavicemi, ale i jinými druhy materiálu např. kapalnými raketovými pohonnými hmotami (KRPH), jsou **výsledkem součinnosti**, kterou se styčnými skupinami řídicích orgánů útvarů a jednotek uskutečňujících zásobování RV připravil štáb RVD frontu.

V zájmu věcnosti a přesnosti systémového přístupu je nutné poznamenat, že **zásobování RV KRPH není součástí RTZ RV**. Včasné dodání potřebného množství KRPH k raketovým technickým a raketovým útvarům RV je však nutnou podmínkou pro uskutečnění přípravy některých typů raket k bojovému použití.

Plánování úkolů RTZ RV armády uskutečňuje štáb RVD armády po obdržení výchozích podkladů od nadřízeného. Po ujasnění úkolu a zhodnocení situace volí optimální variantu organizace RTZ RV armády a efektivního využití sil a prostředků RTZ k organizovanému převzetí raket a bojových hlavic postupujících k armádě při direktivně stanoveném způsobu a časové posloupnosti zásobování RV armády. Rozpracovává úkoly stanovené nadřízeným vševojskovým velitelem a velitelem RVD v oblasti RTZ RV a zpracovává návrh veliteli armády na rozdělení raket na svazky a jejich spotřebu.

Bojovým nařízením velitele RVD frontu stanovený počet, druh, stupně pohotovosti i doba přísunu raket a bojových hlavic k raketovému technickému útvaru armády jsou výchozími — vstupními údaji pro konkrétní plánování úkolů RTZ RV armády a činnosti jeho vykonavatelů. Jinými slovy jsou **počátkem naplňování vnitřní funkce systému RTZ RV armády**.

Důležitou součástí plánování úkolů RTZ RV armády je kalkulace spotřeby času vykonavatelů na uskutečnění dílčích opatření RTZ RV při stanoveném objemu jejich naplnění (počtu raket a bojových hlavic) a v reálných možnostech vykonavatelů, manévru, přesunů apod. Tuto činnost plní technický funkcionář na štábu RVD, který zpracovává **Grafikon jaderného technického a raketového technického zabezpečení RV armády v operaci**. V něm jsou grafickým způsobem, s využitím platných středních časových normativů, vyjádřeny časové kalkulace na uskutečnění opatření RTZ RV, a to na:

- převzetí raket a bojových hlavic od zásobujícího útvaru a jejich přeložení na organické dopravní prostředky,

- přípravu raket do vyšších stupňů pohotovosti a k bojovému použití podle stanoveného pořadí, po druhých a stanovení lhůt dokončení této přípravy,

- dopravu připravených raket k raketovým útvarům raketového svazku a vševojskových svazků podle rozdělení, druhů a stanoveného pořadí.

Konečné lhůty dodání připravených raket útvarům RV k jejich bojovému použití ovlivňují zejména takové faktory, jako konečné lhůty dokončení přípravy raket na technických postaveních raketového technického útvaru armády, stanovené pořadí zásobování raketového útvaru, délka přísunových os (místo svazku v operační sestavě), kapacitní možnosti dopravy, taktická situace atd.

Úkoly RTZ RV stanovené nadřazeným velitelem RVD a výsledky časových kalkulací činnosti vykonavatelů RTZ RV armády vyjádřené v Grafikonu jsou podkladem pro nařízení konkrétních úkolů podřazeným vykonavatelům a náčelníkům RVD vševojskových svazků. Tyto úkoly štáb RVD armády zpracovává do **Bojového nařízení velitele RVD** pro náčelníky RVD vševojskových svazků a **Bojového rozkazu velitele RVD armády** pro raketový svazek a raketový technický útvar armády.

V souladu s ustanovením Bojového řádu je povinností velitele RVD armády organizovat a osobně uskutečňovat **součinnost** k plnění úkolů RTZ RV mezi velitelem raketového technického útvaru na straně jedné a velitelem raketového svazku (náčelníkem RVD vševojskového svazku) na straně druhé. Tato je totiž nedílnou součástí organizace součinnosti při plnění bojových úkolů RV armády v operaci a uskutečňována na plastickém stole nebo na mapách, a to na operaci (operační úkol) rámcově a na příští den podrobně.

Rízení RTZ RV armády je nedílnou součástí velení RVD armády v operaci. Jeho podstata spočívá ve všestranné činnosti velitele RVD armády a jeho štábu, v řízení jemu podřízeného raketového svazku a raketového technického útvaru i náčelníků RVD vševojskových svazků armády zaměřeném na sladění úkolů RTZ RV s úkoly RV armády k přípravě a průběhu vedení operace — s úkoly plněními RV v PNN. Úspěšné plnění těchto úkolů klade na velitele RVD i jeho štáb vysoké nároky a požadavky. Vyžaduje vysokou odbornou připravenost, dokonalou sladěnost v práci, znalost náplně jednotlivých opatření RTZ RV a technologickou poslušnost jejich plnění, ale i možnosti jejich zabezpečení vykonavatelů, znalost stavu odborné připravenosti vykonavatelů a reálného zabezpečení technikou pozemního zařízení raketového kompletu. To si vy-

žádalo koncipovat a zavést u štábů RVD systém toku informací o stavu zabezpečení RV raketami a rozhodujícími druhy techniky pozemního zařízení kompletů, které slouží k plnění opatření RTZ RV vykonavateli.

RTZ je pro RV jedním z rozhodujících zabezpečení a představuje hlavní náplň činnosti palebných a technických jednotek. Na přesné organizaci, na časově a prostorově sladěné činnosti jeho vykonavatelů, včasném a úplném splnění všech opatření bude rozhodující měrou záviset úspěšné splnění úkolů RV při PNN a do značné míry i úspěch operace a boje.

RTZ RV je rozhodujícím předpokladem i pro úspěšné splnění úkolů RV v jaderném a palebném ničení nepřítele (JPNN) v operacích vedených za použití jaderných zbraní, kde je tvořen základ pro integraci s dalším významným druhem zabezpečení, kterým je jaderné technické zabezpečení RV.